

Ewa Siatkowska

SŁOWIAŃSKIE NAZWY SZCZĘŚCIA I POJĘĆ POKREWNYCH
NA TLE INNYCH JĘZYKÓW INDOEUROPEJSKICH

Celem artykułu jest ukazanie jakimi środkami formalnymi - leksykalnymi i morfologicznymi - dysponują różne języki przy przekazywaniu bliskiej treści znaczeniowej. Posługuję się metodą konfrontatywną¹ zestawiając ze sobą paralelne procesy lub paralelne formy wyrazowe, pochodzące tak z języków antycznych jak nowożytnych.

Współczesne słowotwórstwo konfrontatywne² dąży przede wszystkim do analizy semantycznych funkcji środków formalnych. Dotychczasowe prace slawistyczne z tego zakresu³, jeśli wychodziły od znaczenia, to tkwiącego w określonym inwentarzu formantów, czyli od kategorii słowotwórczej. Tu chciałabym za punkt wyjścia przyjmując kompleks znaczeń leksykalnych tworzących pole semantyczne. Stwarza to, jak mi się wydaje, szerszą płaszczyznę konfrontacji niż sformalizowana kategoria słowotwórcza.

¹ O rozumieniu metody konfrontatywnej pisze m. in. V. Barnett, *Konfrontace a ostatní druhy polylingválního popisu*, "Slavica Slovaca" 1974, t. 9, č. 3, s. 273-279.

² Por. m. in. *Studia konfrontatywne polsko-południowosłowiańskie*, Wrocław 1984, s. 7.

³ Przegląd prac ze słowotwórstwa konfrontatywnego i historyczno-porównawczego dają kolejne opracowania: I. Lekov, *Slovoobrazovatelni sklonnosti na slavjanskite ezici*, Sofia 1958; M. Dokulil, *Ke koncepci porovnávání charakteristiky slovanských jazyků v oblasti "tvoření slov"*, "Slovo a slovesnost" 1963, nr 2; V. V. Lopatin, I. S. Uluchanov, *Schodstvo i različija v slovoobrazovatelnych sistemach slavjanskich jazykov*, Slavjanskoje jazykoznanije, IX Mežd. Sbzjed slavistov, Moskva 1983. Z kategorii słowotwórczych najwięcej uwagi poświęcono deminutiwom, które pierwszy opracował A. Belić (Zur Entwicklungsgeschichte der slavischen Deminutiv- und Amplificativsuffixe, "Archiv für slavische Philologie", t. 23, Berlin 1901, s. 134-206 oraz t. 26, Berlin 1904, s. 321-327). Bardzo wiele z tych prac wychodzi od formy, najczęściej od określonego środka słowotwórczego.

Próbkę materiałową stanowi fragment pola semantycznego leksemu *szczęście*. Takie ujęcie różni się nieco od klasycznego pola paradigmatycznego Triera-Weisgerbera⁴, ponieważ nie jest konstruowane przez jeden archisem (np. 'to, co jest metalem': *złoto, srebro, miedź* lub 'to, co wyraża ruch w przestrzeni': *iść, jechać, posuwać się* itd.), ale przez dwa odmienne semy znaczenia leksykalnego jednego wyrazu. Terminu *sem* używam w ogólnym rozumieniu 'cecha semantyczna'⁵.

Znaczenie leksykalne *szczęścia* jest wieloskładnikowe. SJP wyróżnia trzy składniki: 1. 'pomyślny los, pomyślność, powodzenie', 2. 'uczucie zadowolenia, upojenia, radości', 3. 'splot, zbieg pomyślnych okoliczności, szczęśliwe zrządzenie losu'. SSJČ, SRJ i RBE hasła *šťestí, sčastije, šťastie* rozbijają na dwa znaczenia cząstkowe: 1. 'uczucie pełnego zaspokożenia, zadowolenie, błogość', 2. 'pomyślny zbieg okoliczności; powodzenie, osiągnięcie' (SSJČ) lub tylko 'powodzenie, osiągnięcie' (SJR, RBE).

Nie wdając się w rozstrząsanie trafności powyższych ujęć leksykograficznych, wybrałam fragment pola konstruowany przez semy: 'pomyślny zbieg okoliczności umożliwiający osiągnięcie pożądanego rezultatu' (S. I), por. "szczęście mu sprzyja" i 'powodzenie, osiągnięcie - rezultat pomyślnego zbiegu okoliczności lub własnego wysiłku', (S. II), por. "każdy jest kowalem własnego szczęścia". Te dwie definicje semantyczne stanowią rozbudowanie znaczenia 3. z SJP i znaczenia 2. z SSJČ, SRJ i RBE.

Następnym etapem pracy było zebranie nazw polskich mieszczących się w danym fragmencie pola. Liczbę tych nazw ograniczyłam arbitralnie, praca ma bowiem charakter sondażowy. Nazwom polskim przyporządkowałam innojęzyczne odpowiedniki⁶. Dobór języków słowiańskich stanowi reprezentację wszystkich grup i podgrup języko-

⁴ Por. na ten temat m. in. G. S. Ščur, *Teorii polja v lingvistike*, Moskva 1974 lub W. Miodunka, *Teoria pól językowych. Społeczne i indywidualne ich uwarunkowanie*, Kraków 1980.

⁵ Nie traktuję semu, jak np. A. Wierzbicka (*Semantic Primitives*, Frankfurt am Main 1972) jako cechy semantycznej dalej nie rozkładalnej.

⁶ Taką przekładową metodą posługuje się też J. Maćkiewicz w swojej jeszcze nie drukowanej pracy na temat pola intelekt w wielu językach Europy.

wych. Tłem indoeuropejskim jest greka i łacina, a z języków nowożytnych - francuski i niemiecki, co pozwala badać sposób adaptacji morfologicznej wedrujących pożyczek leksykalnych oraz inne przejawy wzajemnej interferencji językowej, np. kalkowanie. Zebrany materiał przedstawia się następująco:

S. I i S. II: pol. szczęście, powodzenie, pomyślność, fortuna
 cz. *šťěstí*, *fortuna* - gł. *zboże/zbożo* - sch. *sreća* - bg. *čest*, *dobročestina*, *šťastie*, *kismet*, *fortuna* - ros. *sčastije*, *fortuna* - gr. *tychē*, *eudaimonía*, *euēmería* - łac. *felicitās*, *fortuna*, *prosperitās* - fr. *fortune*, *chance*, *bonne chance*, *heur*, *bonheur* - niem. *Glück*, *Heil*, *Fortuna*

S. I: pol. koniunktura
 cz., sch., bg., ros. *konjunktura* - cz. *prosperita* - sch. *prosperitet* - fr. *conjoncture*, *prosperité* - niem. *Konjunktur*, *Prosperität*, *Zeitumstände* (pl.)

S. I: pol. okazja
 cz. *okaze*, *příležitost chvíle*, *příležitost* - gł. *příležitost/příležitost* - sch. *zgodna prilika*, *prilika*, *zgoda* - bg. *okazion*, *slučaj*, *spoluka* - ros. *okazija*, *slučaj* - fr. *occasion* - niem. *Okkasion*, *gelegene Zeit*, *Gelegenheit*

S. I: pol. szansa
 cz. *šance/šanse* - sch. *šansa* - bg., ros. *šans* - niem. *Schanze*

S. I: pol. wena
 fr. *veine*

S. II: pol. osiągnięcie, sukces
 cz. *sukces*, *úspěch*, *zdar*, *úspěšnost*, *zdařilost*⁷ - gł. *wuspěch* - sch. *uspech*, *uspešnost* - bg., ros. *uspech*, *udača* - ros. *sčastlivyj ischod* - gr. *epitychiá*, *pérasē* - łac. *succesus*, *res prospera* - fr. *réussite* - niem. *Sukzess*, *Erfolg*

S. II: pol. zamożność, dobrobyt
 cz. *zámožnost*, *blahobyt* - gł. *zamóžnost/zamóžistwo* - sch. *dobrobit*, *blagostanje* - bg. *blagopolučie*, *blagosostojanie* - ros. *blagopolučije*, *blagosostojaniye*, *sostojaniye*, *sostojatel'nost'*, *zažitočnosť* - gr. *eutychiá*, *eustátheia*, *kalopérasē* - łac. *opulentia*, *bonus status*, *bona conditio*, *bona constitutio* - fr. *opulence*, *aisance*, *bien-être* - niem. *Wohlstand*.

⁷ Głębinową bliskość semantyczną tych form ilustrują użycia: *zdařilost*, *úspěšnost života/životní zdar*, *úspěch*.

I. NAZWY, KTÓRE NIE POWSTAŁY W DANYM JĘZYKU (ODZIEDZICZENIA I POŻYCZKI)

Analizę leksykalno-morfologiczną zacznę od słowiańskiego słownictwa odziedziczonego z epoki praszłowiańskiej.

Stanowi ono kontynuanty czterech form: **sb-čest-oje* (polski, rosyjski, czeski), **sb-bož-oje* (górnolужицьki), **srēt-jā* (serbsko-chorwacki), **čestъ* (bułgarski). Rozrzut leksykalny nie pokrywa się z klasycznym podziałem języków na grupy.

Najczęstszym procesem leżącym u źródła rekonstrukcji słowiańskich nazw odziedziczonych jest derywacja słowotwórcza. **sb-čest-oje* powstało od morfemu *čest-* 'część czegoś' 'udział w czymś' 'udział w losie' 'udział w dobrym losie'. **sb-bož-oje* powstało od morfemu *bog-* i pierwotnie oznaczało 'udział w obfitości, bogactwie', 'udział w szczęściu'. **srēt-jā* - od *srēt-* 'spotkanie, udział', dalszy rozwój znaczeniowy jw. Jedynie **čestъ* stanowi przykład derywacji semantycznej, ponieważ powstało w wyniku przekształceń znaczenia, identycznych jak przy **sb-čest-oje*, bez dodatkowych operacji słowotwórczych.

Wśród nazw niesłowiańskich częściej spotykamy derywację semantyczną. I tak gr. *tychē*, nie wiadomo na którym etapie rozwoju języka powstałe, początkowo oznaczało 'los' (boginkę losu), później 'dobry los, szczęście'; fr. *heur* jest przekształceniem fonetycznym śrlac. *agūrium* 'przeznaczenie' (zmianom fonetycznym towarzyszyły zmiany znaczeniowe); fr. *chance* < łac. *cadentia* 'rzut' 'trafny rzut', 'trafny, szczęśliwy zbieg okoliczności, szczęście'; niem. *Glück* < śrdoln. *(ge)lücke* 'zamknięcie', 'zakończenie czegoś, uwieńczenie rezultatem', 'rezultat', 'szczęśliwy rezultat, szczęście'; niem. *Heil* < stfryz. *hēl* 'znak', 'dobry znak, dobra przepowiednia', 'szczęście'.

Słowiańskie nazwy wywodzące się z praszłowiańskiego na ogół zachowały dawną strukturę i pozostały w obrębie dawnych paradygmatów, ros. *счастье* i pol. *szczęście* kontynuują neutra na -jo-, bg. *čest* - femina na -ŭ-, sch. *sreča* - femina na -jā-. Tylko cz. *šťěstí*, w wyniku fonetycznej kontrakcji poszczególnych końcówek przypadkowych, wykształciło nową strukturę, o innej odmianie. Podobnie gł. *zboże/zbožo* to przykład rozbitcia starego paradygmatu na -jo- na dwa warianty: z przegłosem -o > -e i bez tego przegłosu, por. *polo*, ale *wuswedženje*.

Natomiast zmiany fonetyczne zaszły w wyrazach francuskich odziedziczonych z łaciny doprowadziły do zupełnej dezintegracji dawnego systemu morfologicznego: łac. *fortuna* > fr. *fortune*, łac. *opulentia* > fr. *opulence*, łac. *succesus* > fr. *succès*, łac. *prosperitas* > fr. *prosperité*. Zmiany te są tak znaczne, m. in. dlatego, ponieważ ogniwami pośrednimi między łaciną i współczesnym francuskim były łacińskie formy kolokwialne i formy starofrancuskie.

Adaptacja pożyczek leksykalnych z innych języków słowiańskich też nie wymagała dużych zmian strukturalnych, bg. *šťastie* jest rusycyzmem o czym świadczy a na miejscu ps. *ę*, zapożyczonym przez pismo (literę *ѣ* Rosjanie czytają jak *šč*, Bułgarzy jak *št*). Rusycyzmami są bg. *slučaj*, bg. i sch. *uspech*, cz. *úspěch* z czego gł. *wuspěch*, a czechizmami - gł. *přiležitosť* i *zamóžnosť*. Przy wszystkich tych pożyczkach zmieniono tylko postać fonetyczną.

W językach romańskich wzajemne zapożyczenia, np. pożyczki francuskie z łaciny średniowiecznej, powodują duże zmiany strukturalne. Łac. *coniunctura* > fr. *conjoncture*, łac. *occasio* > fr. *occasion*, łac. *adientia* > fr. *aisance*, łac. *cadentia* > fr. *chance*, łac. *vena* > fr. *veine*, łac. *agūrium* > fr. *heur*.

W zapożyczeniach z języków niesłowiańskich postać pożyczki pozostawała na gruncie słowiańskim nie zmieniona wówczas, kiedy struktura pierwowzoru odpowiadała systemowi morfologicznemu języka przyjmującego. Łacińskie *fortuna*, *coniunctura* zostały włączone do słowiańskich paradygmatów żeńskich twar-dotematowych, niem. *Schance* - do czeskiego wzoru żeńskiego miękkotematowego (cz. *šanse* jest fonetyczną kontaminacją wzoru niemieckiego i francuskiego), niem. *Sukzess* czy tur. *kismet* - do grupy polskich i czeskich, bądź bułgarskich, rzeczowników męskich twar-dotematowych. Różne operacje przeprowadzały poszczególne języki słowiańskie wówczas, kiedy nie mogły dopasować struktury pożyczki do żadnej ze struktur rodzimych. Języki zachodniosłowiańskie zmieniały końcówki, zachowując rodzaj gramatyczny pierwowzoru (pol. *okazja*, *szansa*, cz. *okaze*, *prosperita*), natomiast języki południowsłowiańskie zachowywały postać pożyczki, zmieniając rodzaj gramatyczny (sch. *prosperitet* z niem. *die Prosperität*, sch. i bg. *šans* z fr. *la chance*). Rosyjski posługiwał się obydwoma sposobami: *okazija* z łac. *occasio* lub *šans* z fr. *la chance*.

Niemieckie wyrazy zapożyczone z łaciny i francuskiego to najczęściej pożyczki pisowniane, minimalnie zmienione, por. *Fortuna*, *Okkasion*, *Sukzess*, *Konjunktur*, *Prosperität*⁸.

II. NAZWY, KTÓRE POWSTAŁY W DANYM JĘZYKU (DERYWATY SUFIKSALNE, WYRAZY ZŁOŻONE, ZWIĄZKI FRAZEOLÓGICZNE)

Innowacyjne słownictwo słowiańskie mieszczące się we fragmencie badanego pola semantycznego obejmuje przede wszystkim derywaty sufixalne. Należą one tylko do dwu kategorii słowotwórczych - *nomina essendi* i *nomina actionis* charakteryzując się następującymi przyrostkami:

N. essendi

-osto pol. *pomyślność*, *zamożność*; CZ. *zdařilost*, *úspěřnost*, *zámožnost*, *prřiležitost*; sch. *uspeřnost*; ROS. *zažitocnost'*, *sostojatel'nost'*.

-a, -'a sch. *prilika*, *zgoda*; bg. *spoluka*; ROS. *udača*.

N. actionis

-oje pol. *powodzenie*, *osięgnięcie*; ROS. *sostojanije*.

-jb ROS. *slučaj*.

-ø CZ. *zdar*; ROS. *uspech* (współformant u-)

Derywaty odziedziczone z prasłowiańskiego tworzone są przyrostkiem -oje lub -'a, por. wyż.

Przytaczane porównawczo gr. *eutychia*, *epitychia*, *eudaimonia*, *eumēria*, *eustatheia* pochodzą od przymiotników typu *eutychos*; łac. *succesus* i *prosperitas* są formacjami dewerbalnymi: podstawy to *succedō* i *prosperō*; *felicitas* wywodzi się od przymiotnika *felix*, -cis, *opulentia* od przymiotnika *opulentus*. Pochodzenie słowa *fortuna* jest kontrowersyjne: albo od rzeczownika *fors*, -tis 'los', albo od przymiotnika *fortis* 'mocny'; fr. *réussite* to pochodna czasownika *réussire*; niem. *Gelegenheit* wyprowadzić można od *gelegen* 'blisko położony, bliski', a *Erfolg* - od *erfolgen* 'postępować za kimś, za czymś, następować'. Wciąż powtarzają się więc te same podstawy: przymiotnikowe bądź czasownikowe.

⁸ W bogatej literaturze dotyczącej adaptacji morfologicznej pożyczek do obszerniejszych, syntetycznych prac należy U. Weinreicha, *Languages in Contact*, The Hague-Paris 1968.

Derywaty sufiksalne stanowią w moim materiale pozycje na pozór rodzime. Są one utworzone z rodzimych elementów językowych, jednak niektóre można posądzać o wzór obcy; pol. *zamożność* i cz. *zamožnosť*, od *zamožny*, *zamožný*, 'ten, który dużo może, ma moc' (stp. *zamožnosť* oznaczało 'moc, potęgę'), powieliła łac. *opulentia* od *opulens/opulentus* 'ten, który dużo może, potężny', co od *ops* 'możność, moc, potęga'; cz. *příležitost* odpowiada niem. *Gelegenheit*.

Podobne zjawisko spotykamy i wśród niesłowiańskich derywatów; niem. *Erfolg*, od *erfolgen*, to to samo, co *succesus* od *succedō*, (*Erfolg* wypiera starszy synonim *Sukzess*).

Bułgarskie i rosyjskie wyrazy złożone to na ogół kalki staro-cerkiewne z greki, gr. *eustátheia* zostało przetłumaczone jako *blagosostoianie/blagosostojanie* (zależnie od redakcji), gr. *eutychia* jako *blagopolucie*, gr. *euōmería* jako *blagodenstvije* (występuje tylko w tekstach redakcji ruskiej). Skróty - sch. *blagostanje* i ros. *sostojanie* - powstały prawdopodobnie na gruncie rodzimym. Również bg. *dobročestina* może być rodzimym dubletem morfologicznym scs. *dobročestije/blagočestije*, repliki gr. *eusebeia*, z przesunięciem znaczeniowym od 'bycie pobożnym, błogosławionym' do 'bycie szczęśliwym'; pol. *dobrobyt*, sch. *dobrobit* (prawdopodobnie chorwacki ekwiwalent serbskiego *blagostanje*) i cz. *blahobyť*⁹ to repliki łac. *bonus status* (co z kolei oddaje gr. *eustátheia*), *bona conditio*, *bona constitutio*, być może przez niem. *Wohlstand* lub fr. *bien-être*. W rodzime composita obfituje greka i niemiecki.

Słowiańskie związki frazeologiczne występują rzadko, są słabo utrwalone (ros. *sčastlivyj ischod*) i podatne na uniwerbizację: cz. *příležitost chvíle*, utworzona na wzór niem. *gelegene Zeit*, dała *příležitost*, sch. zgodna *prilika* > *prilika* lub *zgoda*. Na marginesie przypomnieć można, że i composita słowiańskie się skracają, por. wyż.

W materiale niesłowiańskim dominuje multiwerbizacja (biwerbizacja), której rezultatem jest często compositum. Gr. *eutychia*, *epitychia* < *eutychos*, *epitychos* < *tychē* (człon *eu* 'dobry', intensyfikuje znaczenie), *pérasē* 'osiągnięcie' > *kalopérasē* 'dobre osiągn-

⁹ Człon *blaho-* wskazuje na pochodzenie z języka staro-cerkiewno-słowiańskiego, zob. V. Flaška, *Náš jazyk mateřský*, Praha 1924, s. 117.

nięcie, osiągnięcie materialne, dobrobyt. Podobnymi przykładami "rozmnażania" środków formalnych dla bardziej precyzyjnego wyrażenia treści są fr. *heur* 'przeznaczenie, los, dobry los' > *bonheur* 'bardzo dobry los', *chance* 'traf, pomyślny traf' > *bonne chance* 'bardzo pomyślny traf', czy niem. *Umstände* 'okoliczności' > *Zeitumstände* 'czasowe okoliczności' ('dobre okoliczności, koniunktura').

III. INNOWACJE LEKSYKALNE W JĘZYKACH SŁOWIAŃSKICH

Konfrontacja materiału słowiańskiego wykazuje stosunkowo małą aktywność słotwórczą języków bułgarskiego i górnołużyckiego. W całym materiale bułgarskim występują tylko dwie rodzime innowacje leksykalne: derywat sufiksalny *spoluka* i compositum *dobročestina* (drugi przykład jest prawdopodobnie dubletem starocerkiewnej kalki z greckiego, por. wyż.). Mała liczba rodzimych innowacji kompensowana jest przez pożyczki: ze staro-cerkiewno-słowiańskiego (*blagopolučie*, *blagosostojanie*), ze staroruskiego i rosyjskiego (*blagodenstvie*, *štastie*, *slučaj*, *uspech*), z łaciny przez niemiecki lub francuski (*fortuna*, *konjunktura*, *okazion*, *šans*), z tureckiego (*kismet*). W górnołużyckim mamy dwa, powstałe na gruncie tego języka, derywaty sufiksalne, stanowiące dublety morfologiczne pożyczek leksykalnych: *přiležnosť* obok *přiležitost* (może to własna kalka niem. *Gelegenheit*) i *zamóžistwo* obok *zamóžnosť*. *Přiležitost*, *zamóžnosť* i *wuspěch* są z pewnością czechizmami.

Zjawisko to jest związane prawdopodobnie z młodą normą literacką wymienionych języków. Pozostałe języki słowiańskie, mimo że wykazują większą prężność słotwórczą, również jednak od pożyczek nie stronią.

Ze względu na szczupłość materiału, wszystkie poczynione w tym artykule obserwacje mają charakter sondażowy i wymagają dalszego opracowania.

SKRÓTY SŁOWNIKÓW

- RBE - *Rečnik na sovremennija bŭlgarski knižoven ezik*, t. 1-2, Sofija 1955-1959.
 SJP - *Słownik języka polskiego*, t. 1-3, Warszawa 1978-1981.

- SJR - *Slovaro russkogo jazyka, sostavil S. I. Ožegov, Moskva 1952.*
 SSJČ - *Slovník spisovného jazyka českého, t. 1-4, Praha 1960-1971.*

SKRÓTY JĘZYKÓW

bg.	- bułgarski	pol.	- polski
cz.	- czeski	ros.	- rosyjski
fr.	- francuski	sch.	- serbsko-chorwacki
gł.	- górnołużycki	stfryz.	- starofryzyjski
gr.	- grecki	śrdoln.	- śrdniodolnoniemiecki
łac.	- łaciński	śrlac.	- śrdniowieczno-łaciński
niem.	- niemiecki		

Instytut Filologii Słowiańskiej
 Uniwersytet Warszawski

Ewa Siatkowska

СЛАВЯНСКИЕ НАИМЕНОВАНИЯ СЧАСТЬЯ И СХОДНЫХ ПОНЯТИЙ В СОПОСТАВЛЕНИИ С ДРУГИМИ ИНДОЕВРОПЕЙСКИМИ ЯЗЫКАМИ

Цель статьи - показать какими формальными средствами обладают разные языки при передаче одного и того же значения. Предметом статьи является фрагмент семантического поля, назначенного элементами значения слова "счастье". Элементами этими являются: "удачное совпадение обстоятельств", ср. "счастье ему благоприятствует" и "удача, достижение". Ср. "каждый кузнец своего счастья". Для этих частичных значения я искала другие соответственные названия как в польском, так и в иностранных языках, а именно, в других славянских языках, которые представляют все языковые группы и подгруппы, а также в греческом, латинском, французском и немецком.

Оказывается, что все славянские языки для выражения вышеназванных значений пользуются очень подобными структурами, (принадлежащими к тем же словообразовательным категориям и образованными при помощи подобных суффиксов), что их унаследованные структуры из праславянского немного изменяются, и что подобным способом адаптируют заимствованные слова, хотя в данном моменте видна была некоторая разница между языками - западным и южным

(русский язык находится на границе двух языковых групп). В неславянских языках в исследованном фрагменте поля выступают подобные словообразовательные категории, но другими являются механизмы преобразования унаследованных слов и заимствованных.

Все славянские языки предпочитают **с и н т е т и ч е с к и е** структуры, в то время как в греческом, латинском, французском и немецком языках преобладают **а н а л и т и ч е с к и е** структуры, т.е. в славянских языках больше суффиксальных дериватов, а в вышеуказанных неславянских языках - больше составных слов и названий, состоящих из двух выражений.

Иногда, как в славянской, так и в неславянской группе встречаются те же выражения, т.е. морфологические тенденции с разным напряжением.

Например: чешский и верхнелужицкий языки только в некоторой степени изменяют деklinационные парадигмы в результате фонетических перемен, но французский язык изменяет все это значительно.

Среди славянских языков меньше всего новаторской лексикиологии, образованной в результате родовитых морфологических процессов, встречается в болгарском и верхнелужицком языках. Этот ущерб компенсируется многими заимствованными выражениями.

Так как исследуемый материал небольшой, то все замеченные здесь явления должны быть проверены в более широком плане. Настоящая работа имеет всего лишь **з о н д и р у ю щ и й** характер.